

Көрсеткіштік теңсіздіктерді шешу

*Маңғыстау облыстық медициналық колледжінің
математика пәнінің оқытушысы Берсиева М.Е*

*Айнымалысы дәреженің көрсеткішінде болатын теңсіздікті **көрсеткіштік теңсіздік** деп атаймыз.*

$$a^{f(x)} \geq a^{g(x)} \quad \text{немесе} \quad a^{f(x)} \leq a^{g(x)}$$

Теорема.

Ал ондай теңсіздіктерді шешу үшін келесі тұжырымдар қолданылады:

1) егер $a^{f(x)} > a^{g(x)}$ болса, онда $a > 1$ жағдайында $f(x) > g(x)$ шығады.

2) егер $a^{f(x)} > a^{g(x)}$ болса, онда $0 < a < 1$ жағдайында $f(x) < g(x)$ шығады.

Дәлелдеу.

$$\frac{a^{f(x)}}{a^{g(x)}} > \frac{a^{g(x)}}{a^{g(x)}};$$

$$\frac{a^{f(x)}}{a^{g(x)}} > \frac{a^{g(x)}}{a^{g(x)}};$$

$$\frac{a^{f(x)}}{a^{g(x)}} > \frac{a^{g(x)}}{a^{g(x)}};$$

$$\frac{a^{f(x)}}{a^{g(x)}} > \frac{a^{g(x)}}{a^{g(x)}};$$

$$\frac{a^{f(x)}}{a^{g(x)}} > \frac{a^{g(x)}}{a^{g(x)}};$$

$$\frac{a^{f(x)}}{a^{g(x)}} > \frac{a^{g(x)}}{a^{g(x)}};$$

$$\frac{a^{f(x)}}{a^{g(x)}} > \frac{a^{g(x)}}{a^{g(x)}};$$

$$\frac{a^{f(x)}}{a^{g(x)}} > \frac{a^{g(x)}}{a^{g(x)}};$$

$$\frac{a^{f(x)}}{a^{g(x)}} > \frac{a^{g(x)}}{a^{g(x)}};$$

Мысал 1: Теңсіздікті шешіңдер: $\left(\frac{2}{3}\right)^{3x+6} > \frac{4}{9}$.

Шешімі.

$$\left(\frac{2}{3}\right)^{3x+6} > \left(\frac{2}{3}\right)^2;$$

$$3x + 6 < 2;$$

$$3x < -4;$$

$$x < -\frac{4}{3}.$$

Жауабы. $\left(-\infty; -\frac{4}{3}\right)$.

Мысал 2: Теңсіздікті шешіңдер:

$$2\sqrt{2} \cdot 2^{x-3} \geq \frac{1}{2}.$$

Шешімі.

$$\frac{a^{f(x)}}{a^{g(x)}} > \frac{a^{g(x)}}{a^{g(x)}};$$

$$\frac{a^{f(x)}}{a^{g(x)}} > \frac{a^{g(x)}}{a^{g(x)}};$$

$$\frac{a^{f(x)}}{a^{g(x)}} > \frac{a^{g(x)}}{a^{g(x)}};$$

$$\frac{a^{f(x)}}{a^{g(x)}} > \frac{a^{g(x)}}{a^{g(x)}};$$

$$\frac{a^{f(x)}}{a^{g(x)}} > \frac{a^{g(x)}}{a^{g(x)}};$$

$$\frac{a^{f(x)}}{a^{g(x)}} > \frac{a^{g(x)}}{a^{g(x)}};$$

$$\frac{a^{f(x)}}{a^{g(x)}} > \frac{a^{g(x)}}{a^{g(x)}};$$

Жауабы. $[0,5; +\infty)$.

$$\frac{a^{f(x)}}{a^{g(x)}} > \frac{a^{g(x)}}{a^{g(x)}};$$

Мысал 3: Теңсіздікті шешіндер:

$$7x^2 - 5x < \left(\frac{1}{7}\right)^6.$$

Шешімі.

$$\frac{a^{f(x)}}{a^{g(x)}} > \frac{a^{g(x)}}{a^{g(x)}};$$

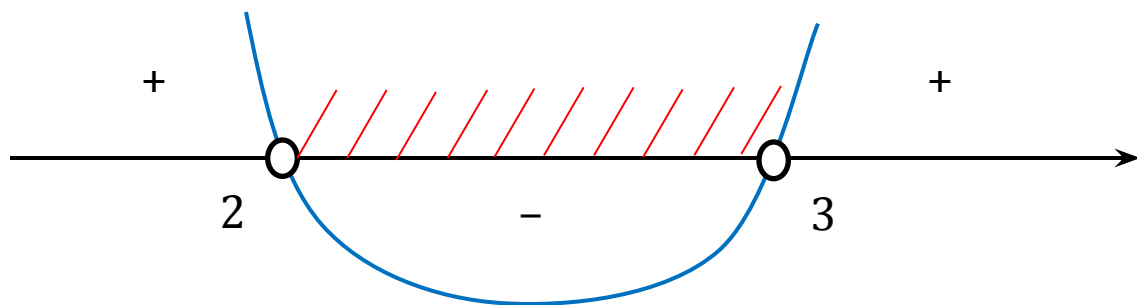
$$\frac{a^{f(x)}}{a^{g(x)}} > \frac{a^{g(x)}}{a^{g(x)}};$$

$$\frac{a^{f(x)}}{a^{g(x)}} > \frac{a^{g(x)}}{a^{g(x)}};$$

$$\frac{a^{f(x)}}{a^{g(x)}} > \frac{a^{g(x)}}{a^{g(x)}};$$

$$\frac{a^{f(x)}}{a^{g(x)}} > \frac{a^{g(x)}}{a^{g(x)}};$$

$$\frac{a^{f(x)}}{a^{g(x)}} > \frac{a^{g(x)}}{a^{g(x)}};$$

Жауабы. : $2 < x < 3$.

Мысал 4: Теңсіздікті шешіндер: $3^{2x} - 4 \cdot 3^x + 3 \leq 0$.

Шешімі.

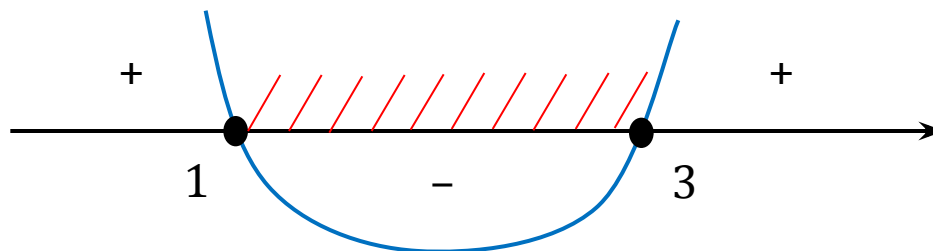
$$\frac{a^{f(x)}}{a^{g(x)}} > \frac{a^{g(x)}}{a^{g(x)}};$$

$$\frac{a^{f(x)}}{a^{g(x)}} > \frac{a^{g(x)}}{a^{g(x)}};$$

$$\frac{a^{f(x)}}{a^{g(x)}} > \frac{a^{g(x)}}{a^{g(x)}};$$

$$\frac{a^{f(x)}}{a^{g(x)}} > \frac{a^{g(x)}}{a^{g(x)}};$$

$$\frac{a^{f(x)}}{a^{g(x)}} > \frac{a^{g(x)}}{a^{g(x)}};$$

Мысал 4: Теңсіздікті шешіндер: $3^{2x} - 4 \cdot 3^x + 3 \leq 0$.

Шешімі.

$$\frac{a^{f(x)}}{a^{g(x)}} > \frac{a^{g(x)}}{a^{g(x)}};$$

$$\frac{a^{f(x)}}{a^{g(x)}} > \frac{a^{g(x)}}{a^{g(x)}};$$

$$\frac{a^{f(x)}}{a^{g(x)}} > \frac{a^{g(x)}}{a^{g(x)}};$$

$$\frac{a^{f(x)}}{a^{g(x)}} > \frac{a^{g(x)}}{a^{g(x)}};$$

$$\frac{a^{f(x)}}{a^{g(x)}} > \frac{a^{g(x)}}{a^{g(x)}};$$

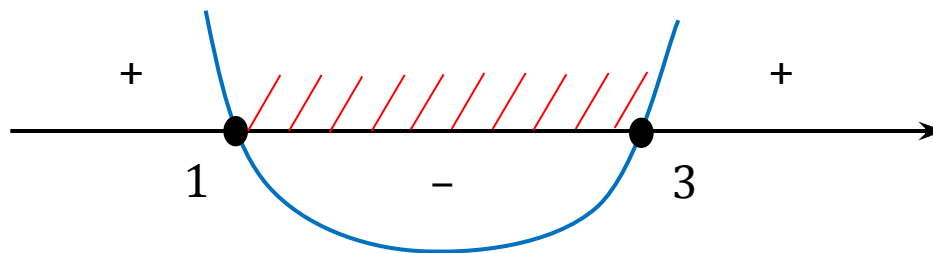
$$\frac{a^{f(x)}}{a^{g(x)}} > \frac{a^{g(x)}}{a^{g(x)}};$$

$$\frac{a^{f(x)}}{a^{g(x)}} > \frac{a^{g(x)}}{a^{g(x)}};$$

$$\frac{a^{f(x)}}{a^{g(x)}} > \frac{a^{g(x)}}{a^{g(x)}};$$

$$\frac{a^{f(x)}}{a^{g(x)}} > \frac{a^{g(x)}}{a^{g(x)}};$$

$$\frac{a^{f(x)}}{a^{g(x)}} > \frac{a^{g(x)}}{a^{g(x)}};$$

Жауабы. $0 \leq x \leq 1$.

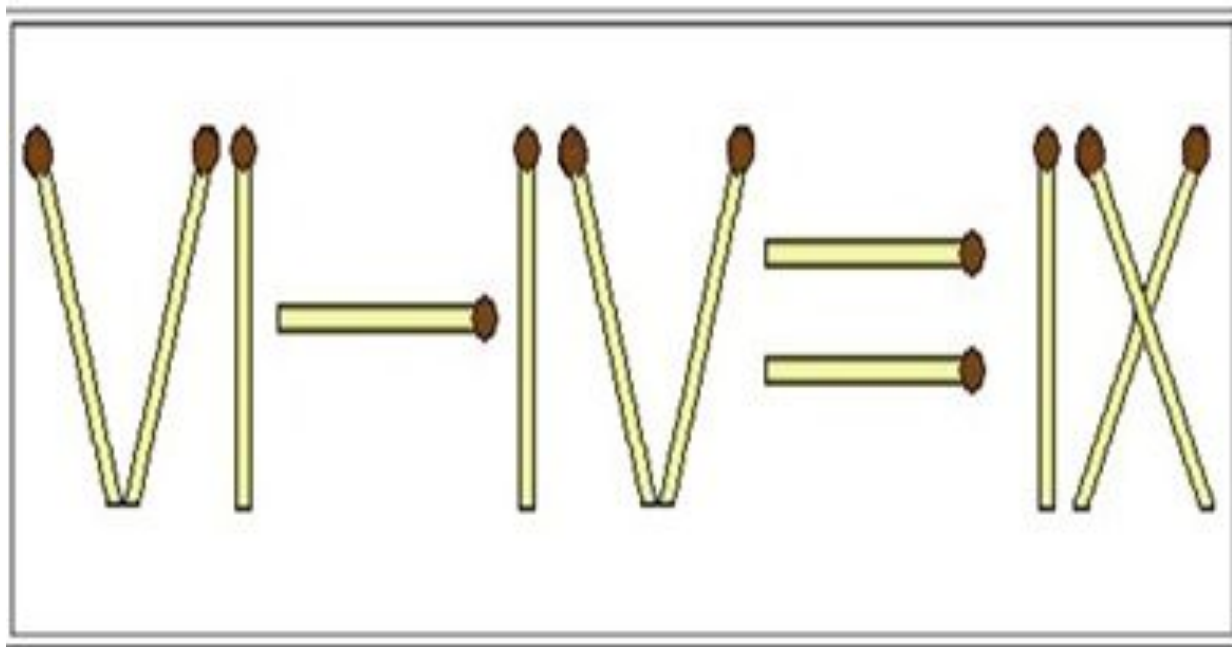
Сәйкестік тест

Теңсіздіктер	жауаптары
$3^x > \frac{1}{27}$	$x < 0$
$\left(\frac{1}{2}\right)^x > \left(\frac{1}{2}\right)^{-5}$	$x > 2$
$\left(\frac{1}{3}\right)^x > 1$	$x > -3$
$5^x > 25$	$(-\infty; -2)$
$7^x < \frac{1}{49}$	$x < -5$

Семантикалық карта

	$\left(\frac{3}{4}; +\infty\right)$	$(-\infty; -2)$	$(-\infty; -1]$	$[-3; +\infty)$	$(-\infty; 2)$
$2^{4x+2} \leq 2^{-2}$					
$\left(\frac{1}{3}\right)^{x+3} > \left(\frac{1}{243}\right)^x$					
$3^{x+1} - 3^x - 18 < 0$					
$\left(\frac{3}{11}\right)^{x-5} > \left(\frac{11}{3}\right)^{9+x}$					
$\left(\frac{1}{5}\right)^x \leq 125$					

Теңсіздікті теңдікке айналдыр:

Сабақты қорытындылау

1. Көрсеткіштік теңсіздіктерді шешу үшін көрсеткіштік теңдеулерді шешу әдістері қолданыла ма?
2. Негіздері бірдей көрсеткіштік теңсіздіктерді шешу мен сызықтық теңсіздіктерді шешуде ұқсастық бар ма?